

Europos

piliečių
iniciatyvos
vadovas

**PRIE EUROPOS SAJUNGOS FORMAVIMO GALITE
PRISIDĖTI IR JŪS!**

Europos Komisija
Generalinis sekretoriatas
B-1049 Brussels
Rankraštis parengtas 2024 m. gegužės mėn.

Liuksemburgas, Europos Sąjungos leidinių biuras

Print: ISBN 978-92-68-16237-8 doi:10.2792/004508 KA-09-24-332-LT-C
Web: ISBN 978-92-68-16253-8 doi:10.2792/466798 KA-09-24-332-LT-N

© Europos Sąjunga, 2024
Leidžiama atgaminti.

ĮVADAS

Europos piliečių iniciatyva (EPI) yra kiekvieno ES piliečio teisė dalyvauti formuojant ES politiką ir įtraukti į Europos darbotvarkę tai, kas jam labiausiai rūpi. Tai būdas pradėti politines diskusijas pagal principą „iš apačios į viršų“ ir didinti informuotumą apie įvairių valstybių žmonėms aktualius bendrus klausimus.

Dalyvauti galima dvejopai: galite pasirašyti vykdomas piliečių iniciatyvas, kurioms pritariate (tam pakaks kelių minučių) arba galite pradėti piliečių iniciatyvą su kitais ES piliečiais. Pradėti piliečių iniciatyvą ir surinkti reikiamus parašus reiškia paraginti Europos Komisiją pasiūlyti naujų teisės aktų tose srityse, kuriose ji turi įgaliojimą veikti.

Ši galimybė atsirado 2012 m. ir sėkmingos iniciatyvos jau davė konkrečių rezultatų, pvz., pagal konkrečias iniciatyvas Europos Komisija yra pasiūliusi teisėkūros procedūra priimamų aktų ir ėmėsi įvairių ne teisėkūrai skirtų veiksmų. Kad šis procesas organizatoriams ir rėmėjams būtų dar prieinamesnis ir paprastesnis, nuo 2020 m. pradžios taikomos patobulintos taisyklės.

Europos piliečių iniciatyva yra jūsų priemonė išsakyti savo idėjas ir padėti mums sukurti geresnę Europą.

TURINYS

EUROPOS PILIEČIŲ INICIATYVA GLAUSTAI

5

KAIP PRITARTI EUROPOS PILIEČIŲ INICIATYVAI

7

KAIP ORGANIZUOTI EUROPOS PILIEČIŲ INICIATYVĄ

9

AR EUROPOS PILIEČIŲ INICIATYVA YRA TURĖJUSI KOKĮ
NORS POVEIKĮ?

13

EUROPOS PILIEČIŲ INICIATYVA GLAUSTAI

Kas yra Europos piliečių iniciatyva?

Europos piliečių iniciatyva (EPI) yra unikalus būdas prisidėti prie ES politikos formavimo – galite paraginti Europos Komisiją pasiūlyti naujų teisės aktų. Kai už iniciatyvą yra surinkta bent 1 mln. patikrintų parašų, Komisija sprendžia, kokių veiksmų imtis.

Europos piliečių iniciatyva įgyvendinama pagal ES reglamentą 2019/788.

Dėl ko gali būti teikiamos Europos piliečių iniciatyvos?

Piliečių iniciatyva gali būti susijusi su bet kuria sritimi, kurioje Komisija įgaliota siūlyti teisės aktų, pvz., su aplinka, vartotojų apsauga, žemės ūkiu, žuvininkyste, energetika, transportu, prekyba ir kt.

Kas gali organizuoti Europos piliečių iniciatyvą?

Iniciatyvą gali pradėti bent septyni ES piliečiai (ES valstybių piliečiai), gyvenantys septyniose skirtingose ES valstybėse ir sulaukę amžiaus, nuo kurio galima balsuoti Europos Parlamento rinkimuose. Daugumoje ES šalių ES piliečiai gali balsuoti nuo aštuoniolikos, tačiau kai kuriose iš jų Europos Parlamento rinkimuose galima balsuoti sulaukus 16 arba 17 metų ⁽¹⁾.

Šie septyni ES piliečiai gali vienoje iš ES valstybių įsteigti juridinį subjektą iniciatyvai valdyti.

Piliečių iniciatyvų negali imtis jau įsteigtos organizacijos, tačiau tokios organizacijos gali jas reklamuoti arba remti, jei tai daro atvirai ir skaidriai.

¹ Išsamiau žr. https://citizens-initiative.europa.eu/data-requirements_lt.

Kas gali pasirašyti Europos piliečių iniciatyvą?

Piliečių iniciatyvą gali pasirašyti bet kuris ES pilietis, nepriklausomai nuo gyvenamosios vietos, sulaukęs amžiaus, nuo kurio galima balsuoti Europos Parlamento rinkimuose (žr. pirmiau) ⁽²⁾.

Siekdama paskatinti jaunimą dalyvauti ES demokratinuose procesuose, Komisija ragina ES valstybes sumažinti amžiaus cenzą, nuo kurio galima pritarti iniciatyvai, iki 16-os metų. Daugiau informacijos rasite mūsų interneto svetainėje.

² Neprivalote būti užsiregistravęs kaip rinkėjas, tik turite būti sulaukęs amžiaus, nuo kurio galima balsuoti.

KAIP PRITARTI EUROPOS PILIEČIŲ INICIATYVAI

Pritarkite iniciatyvai internetu arba popieriuje

Visos piliečių iniciatyvos, dėl kurių renkami pritarimo pareiškimai, skelbiamos [EPI interneto svetainėje](#). Iniciatyvai galite pritarti tik vieną kartą.

Organizatoriai gali pasirinkti parašus rinkti internetu arba popieriuje. Norint paremti iniciatyvą turi būti pateikti šie duomenys:

- šalis, kurios pilietis esate;
- visi jūsų vardai, pavardės ir, priklausomai nuo valstybės, gimimo data ir visas jūsų adresas arba asmens kodas ar tapatybės dokumento numeris ir dokumento ar numerio rūšis.

Jei pritarimą pasirašote internetu, galite naudotis savo elektronine atpažintimi (e. ID), jei jūsų šalis šią parinktį yra įjungusi.

Jei pasirašote popieriuje, taip pat turite įrašyti datą, pasirašyti formą ir grąžinti ją organizatoriams.

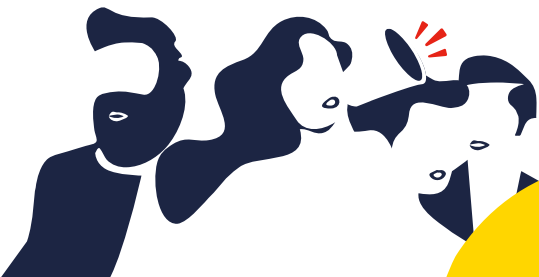
Jei parašai renkami internetu, iniciatyvos organizatoriai naudojami Komisijos tvarkoma internetine pritarimo pareiškimų rinkimo sistema. Komisijos sistemoje taikomi aukščiausi saugumo ir duomenų apsaugos standartai. Komisija užtikrina asmens duomenų apsaugą pagal ES bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą.

Kas atsitinka su jūsų duomenimis ir kaip jie saugomi?

Jei pritariate iniciatyvai ir už ją surenkama daugiau kaip 1 mln. parašų, jūsų pritarimo pareiškimas nusiunčiamas šalies, kurios pilietis esate, institucijai, prižiūrinčiai tikrinimą. Iniciatyvos organizatoriai, Komisija ir nacionalinės institucijos privalo saugoti jūsų duomenis ir negali pavišinti pasirašiusių sąrašo. Nacionalinės valdžios institucijos turi sunaikinti visus pritarimo pareiškimus ne vėliau kaip per tris mėnesius po tikrinimo proceso pabaigos.

Pasibaigus parašų rinkimo laikotarpiui, minimalaus pritarimo pareiškimų skaičiaus nesurinkusių ir tikrinti nepateiktų iniciatyvų rėmėjų duomenys ištrinami, laikantis EPI reglamente nustatytų duomenų saugojimo terminų.

Prieš pasirašydamas perskaitykite privatumo pareiškimą popierinėje formoje arba internete, kad gerai žinotumėte, kaip bus tvarkomi jūsų duomenys ir kaip naudotis savo teisėmis.

KAIP ORGANIZUOTI EUROPOS PILIEČIŲ INICIATYVĄ

1 žingsnis – PRADĖKITE

Pirmiausia pasvarstykite, ar iškelti EPI yra tinkama priemonė jūsų idėjai įgyvendinti. Piliečių iniciatyvos

tikslas yra prašyti Komisijos pasiūlyti naujų teisės aktų [toje srityje, kurioje Komisija turi įgaliojimų imtis veiksmų](#) ⁽³⁾. Jei turite kitokių ketinimų, pagalvokite, kaip kreiptis į ES institucijas kitais būdais. Daugiau informacijos apie tai rasite [Komisijos interneto svetainėje](#) ⁽⁴⁾.

Prieš pradėdamas iniciatyvą suburkite organizatorių grupę – bent septynis ES piliečius, sulaukusius amžiaus, nuo kurio galima balsuoti Europos Parlamento rinkimuose, ir gyvenančius bent septyniose skirtingose ES valstybėse (grupės nariai neturi būti septynių skirtingų ES valstybių piliečiai).

³ Konkrečiau apie Komisijos įgaliojimus žr. https://citizens-initiative.europa.eu/faq-eu-competences-and-commission-powers_lt.

⁴ Čia galite sužinoti daugiau apie kitus būdus kreiptis į ES institucijas ar daryti įtaką ES: https://commission.europa.eu/about-european-commission/get-involved_lt.

Teikdamas prašymą užregistruoti piliečių iniciatyvą išvardykite visus grupės narius, išrinkite atstovą ir jo pavaduotoją, kurie kalbės ir veiks grupės vardu. Jei iniciatyva bus užregistruota, visų narių vardai, pavardės ir atstovo bei jo pavaduotojo e. pašto adresai bus paskelbti EPI interneto svetainėje.

Taip pat galite įsteigti juridinį asmenį savo iniciatyvai valdyti.

Jei norite prisijungti idėjų ir gauti pagalbos rengiant iniciatyvą, užsukite į [Europos piliečių iniciatyvos forumą](#) ⁽⁵⁾. Ten rasite gairių, gausite žinovų patarimų ir susisieksite su bendraminčiais.

⁵ Apsilankykite https://citizens-initiative-forum.europa.eu/_lt.

2 žingsnis – UŽREGISTRUOKITE SAVO INICIATYVĄ

Kai būsite pasirengęs pateikti savo iniciatyvą, susikurkite organizatoriaus paskyrą EPI interneto svetainėje ir per ją paprašykite Komisijos iniciatyvą užregistruoti. Per savo paskyrą teikdamas registracijos prašymą turite nurodyti:

- iniciatyvos pavadinimą (ne daugiau kaip 100 ženklų);
- iniciatyvos tikslų aprašymą (ne daugiau kaip 1 100 ženklų), o iniciatyvos dalyką, tikslus ir priežastis galite nurodyti priede (ne daugiau kaip 5 000 ženklų);
- ES sutarčių nuostatas, kurias laikote svarbiomis siūlomam veiksmui ⁽⁶⁾;
- bent septynių organizatorių asmens duomenis ir dokumentus (visus vardus ir pavardes, pašto adresus, pilietybes ir gimimo datas), atskirai nurodydami atstovą ir jo pavaduotoją, taip pat jų e. pašto adresus ir telefono numerius;
- kitų organizatorių grupės narių vardus ir pavardes;
- įrodymus dėl kiekvieno grupės nario pilietybės šalies ir gyvenamosios šalies;

⁶ Daugiau informacijos apie ES sutartis rasite https://citizens-initiative.europa.eu/faq-eu-competences-and-commission-powers_lt.

- priklausomai nuo atvejo – dokumentus, patvirtinančius, kad iniciatyvai valdyti įsteigtas juridinis asmuo ir kad atstovas gali veikti jo vardu;
- visus iniciatyvai teikiamos paramos ir finansavimo šaltinius, apie kuriuos žinoma registracijos metu.

Taip pat galite pridėti dokumentą su išsamesne informacija ir teisės akto projektą.

Registracija nėra automatinė. Komisija patikrins jūsų pasiūlymą, visų pirma siekdama įsitikinti, ar:

- organizatorių grupė, kuriai priklausote, sudaryta tinkamai (turite pateikti įrodymą dėl kiekvieno jos nario pilietybės šalies ir gyvenamosios šalies);
- Komisija turi įgaliojimų pateikti teisės akto pasiūlymą dėl jūsų iniciatyvos;
- iniciatyva nėra siekiama piktnaudžiauti, ji nėra lengvabūdiška ar nepagrįsta, neprieštarauja ES sutartyse apibūdintoms ES vertybėms ⁽⁷⁾ arba Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintoms teisėms.

⁷ Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnis: „Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. Šios vertybės yra bendros valstybėms narėms, gyvenančioms visuomenėje, kurioje vyrauja pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir moterų bei vyrų lygybė.“

Pasiūlytai iniciatyvai užregistruoti Komisija turi 2 mėnesius. Tačiau jei jūsų pasiūlymas ne visiškai atitinka Komisijos įgaliojimų sritį, turite galimybę jį persvarstyti ir pakoregavę per 2 mėnesius pateikti jį dar kartą. Tada Komisija gali užregistruoti visą jūsų iniciatyvą ar dalį jos arba atsisakyti ją užregistruoti.

Užregistravusi jūsų iniciatyvą Komisija apie tai oficialiai informuoja jūsų grupės atstovą ir jo pavaduotoją ir paskelbia ją EPI svetainėje.

Komisija nemokamai išverčia iniciatyvos tekstą į visas oficialiąsias ES kalbas. Tai jums pravers, kai agituosite už ją pasirašyti visoje ES.

3 žingsnis – GAUKITE PRITARIMĄ

Jūsų iniciatyvai turi pritarti bent 1 mln. ES piliečių ir minimalus pasirašiusiųjų skaičius turi būti pasiektas bent septyniose ES valstybėse. Jie turi užpildyti specialią pritarimo pareiškimo formą.

Data, nuo kurios pradėsite rinkti pritarimo pareiškimus, galite pasirinkti, tačiau juos turite pradėti rinkti nepraėjus šešiams mėnesiams nuo iniciatyvos užregistravimo. Pritarimo pareiškimus galite rinkti ne ilgiau kaip 12 mėnesių.

Renkamų pritarimo pareiškimų popierinę formą galite parsisiųsti iš susikurtos organizatoriaus paskyros. Forma išversta į visas oficialiąsias ES kalbas.

Jei ketinate pritarimo pareiškimus rinkti internete, naudokitės nemokama Komisijos centrine internetine pritarimo pareiškimų rinkimo sistema. Ją galima naudoti iš karto arba šiek tiek pakoreguoti pagal savo poreikius.

Surinkite kuo daugiau pritarimo pareiškimų, nes vėliau, per tikrinimo procesą kai kurie iš jų gali būti pripažinti negaliojančiais, pvz., jei tas pats asmuo pateikė kelis pritarimo pareiškimus.

Duomenų apsauga

Per visą procedūrą turite laikytis duomenų apsaugos teisės aktų. Daugiau informacijos rasite gairėse organizatoriams, pateikiamose EPI svetainėje.

Minimalus pasirašiusiųjų iš kiekvienos valstybės skaičius

Pritarimo pareiškimų nebūtina surinkti visose ES valstybėse. Tačiau bent septyniose ES valstybėse turite surinkti minimalų pasirašiusiųjų skaičių. Kiekvienai valstybei nustatytas [minimalus pasirašiusiųjų skaičius](https://citizens-initiative.europa.eu/thresholds_lt) skelbiamas Europos piliečių iniciatyvos interneto svetainėje (8).

Pritarimo pareiškimai, surinkti valstybėse, kuriose minimalus pasirašiusiųjų skaičius nepasiektas, vis tiek įskaičiuojami į 1 mln. parašų.

⁸ https://citizens-initiative.europa.eu/thresholds_lt

4 žingsnis – PRITARIMO PAREIŠKIMŲ TIKRINIMAS

Jei iki pritarimo pareiškimų rinkimo laikotarpio pabaigos surinkote jų bent vieną milijoną, valstybėse, kuriose pasiekėte reikalaujamą jų skaičių, turite paprašyti atitinkamų nacionalinių institucijų patvirtinti, kiek iš jų yra galiojantys.

Pritarimo pareiškimus privalote pateikti tikrinti per 3 mėnesius nuo jų rinkimo laikotarpio pabaigos.

Internetu surinktus pritarimo pareiškimus nacionalinėms valdžios institucijoms jūsų paprašyta perduos Komisija per internetinę pritarimo pareiškimų rinkimo sistemą.

Pritarimo pareiškimus, surinktus popierine forma, nacionalinėms institucijoms galite siųsti per Komisijos suteiktą nemokamą saugią keitimosi rinkmenomis sistemą.

Nacionalinės institucijos galiojančių pritarimo pareiškimų skaičių turi patvirtinti per 3 mėnesius. Jos išduos jums sertifikatą, kuriame bus nurodytas bendras patvirtintų parašų skaičius.

5 žingsnis – PATEIKITE SAVO INICIATYVĄ

Jei surinkote minimalų pritarimo pareiškimų skaičių, per 3 mėnesius nuo tikrinimo etapo pabaigos savo iniciatyvos tekstą ir nacionalinių valdžios institucijų išduotus sertifikatus turite pateikti Komisijai.

6 žingsnis – GAUKITE ATSAKYMĄ

Komisija turi per 6 mėnesius išnagrinėti jūsų iniciatyvą ir ją atsakyti. Per vieną mėnesį nuo paraiškos pateikimo dienos Komisija surengs su jumis susitikimą ir per 3 mėnesius Europos Parlamente bus surengtas viešas svarstymas. Abu susitikimai yra proga pristatyti iniciatyvą ir išsamiai paaiškinti savo tikslus. Europos Parlamentas dėl jūsų iniciatyvos taip pat gali surengti diskusijas plenarinėje sesijoje ir priimti rezoliuciją.

Išnagrinėjusi iniciatyvą, Komisija priims oficialų atsakymą, kuriame nurodys, ar ketina imtis veiksmų, ir, jei taip, kokių, kodėl ir kada. Šį atsakymą Komisija priima oficialiai ir paskelbia visomis oficialiosiomis ES kalbomis.

Jei Komisija, reaguodama į piliečių iniciatyvą, ketina pasiūlyti teisės aktą, tai rengdama savo pasiūlymą atlieka tokius veiksmus kaip [viešos konsultacijos](#) ir [poveikio vertinimas](#).

Jei Komisija pasiūlymą priima, jis pateikiamas Europos Parlamentui ir Tarybai (arba kai kuriais atvejais tik Tarybai), mat tik jų patvirtintas jis tampa [teisės aktu](#) ⁽⁹⁾.

AR EUROPOS PILIEČIŲ INICIATYVA YRA TURĖJUSI KOKIŲ NORS POVEIKIŲ?

Iš tų iniciatyvų, kurių organizatoriai surinko reikiamą parašų skaičių, vienos virto naujais teisės aktais, o kitos davė kitų reikšmingų rezultatų. Pavyzdžiui:

⁹ Žr. <https://eur-lex.europa.eu/LT/legal-content/summary/legislative-procedures.html>.

Reaguodama į [iniciatyvą „Right2Water“](#) („Teisė į vandenį“) Komisija įsipareigojo dėti daugiau pastangų, kad būtų iki galo įgyvendinti ES vandens teisės aktai, ir priėmė pasiūlymą peržiūrėti ES geriamojo vandens direktyvą, kad ES valstybės būtų įpareigosos užtikrinti europiečių, įskaitant pažeidžiamas grupes, prieigą prie saugaus geriamojo vandens. Ši direktyva įsigaliojo 2021 m. sausio mėn., o valstybės narės turėjo ją perkelti į nacionalinę teisę iki 2023 m. sausio mėn.

Atsižvelgdama į [iniciatyvą „Uždrausti glifosatą ir apsaugoti žmones ir aplinką nuo toksiškų pesticidų“](#) Komisija 2017 m. pasiūlė teisės aktą dėl ES rizikos vertinimo maisto grandinėje

skaidrumo ir tvarumo. Juo didinamas mokslinių tyrimų, padedančių pagrįsti leidimą naudoti medžiagas, kurios gali patekti į mūsų maistą, tokios kaip priedai ar pesticidai, skaidrumas. Šis Skaidrumo reglamentas taikomas nuo 2021 m. kovo mėn.

[Iniciatyva „Uždrauskime ryklių žvejybą dėl pelekų – uždrauskime prekybą jais“](#) paraginta uždrausti importuoti, eksportuoti ir vežti tranzitu ryklių pelekus. 2023 m. liepos mėn. Komisija įsipareigojo pradėti tokio draudimo poveikio vertinimą. 2024 m. pradžioje ji taip pat paskelbė klausimyną suinteresuotiesiems subjektams ir surengė viešas konsultacijas.

Remdamasi rezultatais, Komisija svarstys tolesnius veiksmus, kartu siekdama kuo geriau užtikrinti galiojančių ryklių apsaugos taisyklių vykdymą ir tartis su tarptautiniais partneriais, kaip sumažinti ryklių pelekų vartojimą visame pasaulyje.

Reaguodama į [iniciatyvą „Už kosmetiką be gyvūnų kančių ir Europą be bandymų su gyvūnais“](#), Komisija įsipareigojo pradėti keletą veiksmų, kurie pastūmėtų mažinti mokslinių tyrimų, švietimo ir mokymo tikslais vykdomų bandymų su gyvūnais skaičių, ir parengti veiksmų gaires, kaip palaipsniui pakeisti bandymus su gyvūnais vertinant cheminę saugą. EPI organizatoriai aktyviai įsitraukė į konsultacijų procesą, o 2023 m. gruodžio mėn. dalyvavo praktiniame seminare dėl veiksmų gairių.

Europos piliečių iniciatyva jums sudaro sąlygas daryti poveikį ES politikai ir žmonių gyvenimui. Prisidėkite prie pokyčių pradėdami iniciatyvas arba joms pritardami.

Imkitės iniciatyvos!

SUŽINOKITE DAUGIAU

Europos piliečių iniciatyvos interneto svetainė

https://citizens-initiative.europa.eu/_lt

Šioje svetainėje pateikiama:

- informacija apie visas piliečių iniciatyvas, sugrupuotas pagal jų būklę, įskaitant Komisijos atsakymus;
- išsami informacija apie Europos piliečių iniciatyvos taisykles, gaires ir DUK;
- atitinkamų institucijų ir informacijos centrų kiekvienoje ES valstybėje sąrašas;
- iniciatyvų organizatoriams – prieiga prie susikurtos organizatoriaus paskyros, kad galėtumėte pateikti registracijos prašymą o, Komisijai užregistravus iniciatyvą – ją valdyti;
- populiarinimo priemonės, tarp kurių yra rinkinys vidurinėms mokykloms „Veiksminga ES demokratija. Išsakykite savo nuomonę – dalyvaukite Europos piliečių iniciatyvoje“;
- informacija apie EPI ambasadorius, nacionalinius informacijos centrus ir paskutinės naujienos apie Europos piliečių iniciatyvą.

Europos piliečių iniciatyvos forumas

https://citizens-initiative-forum.europa.eu/_lt

Čia rasite praktinius patarimus, kaip valdyti Europos piliečių iniciatyvą, galėsite paprašyti ekspertų konsultacijų ir pagalbos, sužinosite apie kitų iniciatyvų įgyvendinimo patirtį ir susipažinsite su žmonėmis, kurie galėtų prisijungti prie jūsų buriamos organizatorių grupės.

Naujienlaiškis

Užsisakykite naujienlaiškį Europos piliečių iniciatyvos interneto svetainėje ir gaukite naujausią informaciją.

„Europe Direct“

Tel. 00 800 6 7 8 9 10 11 (*)

E. paštas arba pokalbis: https://european-union.europa.eu/contact-eu_lt

Taip pat galite kreiptis į „Europe Direct“ centrą savo šalyje. Jį galite susirasti čia:

https://european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_lt?topics=1040.

(*) Dauguma skambučių yra nemokami, nors kai kurie operatoriai, taksofonai ar viešbučiai gali imti mokestį.

Svarbi pastaba

Šiame leidinyje pateikiama bendra informacija apie Europos piliečių iniciatyvos taisykles ir sąlygas. Leidinio turinys nėra nei teisiškai privalomas, nei išsamus.

Išsamios Europos piliečių iniciatyvos taisyklės išdėstytos Reglamente (ES) 2019/788:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019R0788>.

Europos
piliečių
iniciatyva

KA-09-24-332LT-N

IMKITĖS INICIATYVOS!

**Europos piliečių iniciatyva
Prie Europos Sąjungos kūrimo
galite prisidėti ir jūs!**

Europos Sąjungos
leidinių biuras

ISBN 978-92-68-16253-8
doi:10.2792/466798